

TRONDHEIM KOMMUNE

Trondheim eiendom - utbygging

GYLDIG FRA:	15.02.2017	FILNAVN:	DOKUMENT5			SIDE 1 AV 13	
DOK.-EIER:	TM	GODKJENT:	TM	VERSJON:	08	VERSJONSDATO:	15.02.2017

TRONDHEIM KOMMUNES
SPESIELLE
KONTRAKTSBESTEMMELSER
TOTALENTREPRISER

basert på

NS 8407

Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser

Som kontraktsbestemmelser gjelder NS 8407 ”Alminnelige kontraktsbestemmelser for totalentrepriser”, 1. utgave juli 2011, med endringer og tilføyelser som angitt nedenfor.

NS 8407 er generelt ikke gjengitt nedenfor. Punktnummereringen nedenfor gjenspeiler de tilsvarende punktene i NS 8407. I overskriften til de enkelte punktene nedenfor fremgår det om punktet innebærer en endring eller et tillegg til NS 8407.

10 Kontraktsmedhjelpere

10.1 Valg av kontraktsmedhjelpere (tillegg til NS 8407 pkt 10.1)

Plikter

Arbeidet skal utføres av totalentreprenøren og dennes ansatte i tjenesteforhold, eventuelt ved underentreprenør og deres ansatte i tjenesteforhold, eller ved bruk av lovlig innleid arbeidskraft.

10.2 Byggherrens rett til å nekte å godta totalentreprenørens valg av kontraktsmedhjelpere (tillegg til/endring av NS 8407 pkt. 10.2)

Byggherren kan nekte å godkjenne totalentreprenørens valg av kontraktsmedhjelpere ved saklig grunn. Byggherrens godkjenning endrer ikke totalentreprenørens forpliktelser overfor byggherren.

Bruk av enkeltpersonsforetak eller innleid arbeidskraft skal godkjennes skriftlig av byggherren uavhengig av om det er totalentreprenøren eller dens kontraktsmedhjelpere som benytter seg av dette.

Byggherrens nektelse av å godkjenne totalentreprenørens valg av underentreprenør/kontraktsmedhjelpere etter denne avtalen gir ikke totalentreprenøren rett til godtgjørelse for de merkostnader dette måtte påføre ham.

10.4 Byggherrens rett til å pålegge totalentreprenøren bruk av særskilt kontraktsmedhjelpere (tillegg til NS 8407 pkt. 10)

De kontraktsmedhjelpere som er tilbudt i vedlegg 1 i Konkurransereglene, skal benyttes i dette byggeprosjektet. Eventuelle avvik skal skriftlig godkjennes av byggherren.

Byggherren kan pålegge totalentreprenøren å velge kontraktsmedhjelpere fra firma byggherren har egne rammeavtaler med, der byggherren finner det hensiktsmessig og dette fremgår av konkurransegrunnlaget.

10.5 Kontraktsmedhjelpere i kjede (tillegg til NS 8407 pkt. 10)

Jf FOA § 8-13 (1) Totalentreprenøren kan ikke, uten byggherrens skriftlige samtykke, ha flere underentreprenører enn to ledd i kjede organisatorisk plassert under seg.

Totalentreprenørens bruk av bemanningsvirksomhet, anses som et eget kontraktsledd.

Totalentreprenøren skal tilstrebe at egenproduksjonen (bruk av egne arbeidere) skal være på minimum 25 %.

10.6 Krav til dokumentasjon ved bruk av kontraktsmedhjelpere (tillegg til NS 8407 pkt. 10)

10.6.1 Attester

Ved inngåelse av kontrakter om kontraktsmedhjelpere og ved bruk av innleid arbeidskraft og øvrig personell skal totalentreprenøren innhente attest for skatt (skatt, forskuddstrekk, påleggstrekk, arbeidsgiveravgift), og merverdiavgift, jf. anskaffelsesforskriften § 7.2.

Totalentreprenøren skal alltid innhente attest for skatt ved bruk av underleverandører hvor leveransen overstiger kr 150.000,-.

Fra underleverandører med forretningsadresse i andre EØS-land enn Norge, skal det innhentes tilsvarende attester iht. anskaffelsesforskriften § 7.2.

Brudd på totalentreprenørens plikt til å innhente skatteattester, gir byggherren rett til å kreve at totalentreprenøren erstatter vedkommende kontraktsmedhjelper med en annen kontraktsmedhjelper som kan fremlegge de aktuelle opplysninger. Det samme gjelder dersom opplysningene i skatteattester eller innhentet egenerklæring viser at underleverandør eller innleid personell ikke har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene og andre myndigheter. Omkostningene som følge av heving av kontraktsmedhjelpers avtale, skal bæres av totalentreprenøren i sin helhet.

10.6.2 Lærlingordning

Totalentreprenøren skal innhente dokumentasjon på at kontraktsmedhjelperen har godkjent lærlingordning jf. punkt 15.2 nedenfor.

Brudd på totalentreprenørens plikt til å innhente dokumentasjon på godkjent lærlingordning, gir byggherren rett til å kreve at totalentreprenøren erstatter vedkommende kontraktsmedhjelper med en annen kontraktsmedhjelper som oppfyller de aktuelle kravene jf. punkt 15.4 nedenfor og som kan fremlegge ovennevnte dokumentasjon. Omkostningene som følge av heving av kontraktsmedhjelpers avtale, skal bæres av totalentreprenøren.

10.6.3 HMS-egenerklæring

Totalentreprenøren skal kreve HMS-egenerklæring i underliggende leverandørforhold ved inngåelse av kontrakter i tilknytning til oppdrag som overstiger en verdi på NOK 500.000 eks mva.

10.6.4 Lønns- og arbeidsvilkår

Totalentreprenøren skal fremlegge dokumentasjon på underentreprenørens lønns- og arbeidsvilkår, jf. punkt 15.7 nedenfor.

10.6.5 Øvrige krav til dokumentasjon

Totalentreprenøren skal til enhver tid kunne dokumentere at den anvendte arbeidskraft oppfyller kontraktens bestemmelser, herunder at underentreprenører/kontraktsmedhjelpere har oppfylt sine forpliktelser overfor skattemyndighetene. Dokumentasjonsplikten omfatter også underentreprenøren/den prosjekterende og dennes personell. En perm med ovennevnte skatteattester og dokumentasjon på godkjent lærlingordning, skal til en hver tid finnes på byggeplass.

10.7 Rapportering til sentralskattekontoret for utenlandssaker (tillegg til NS 8407 pkt. 10)

Totalentreprenøren er ansvarlig for å rapportere utenlandske underentreprenører og utenlandske arbeidstakere som underentreprenør benytter til å utføre oppdraget jf skatteforvaltningsloven og skatteforvaltningsforskriften. For øvrig skal punkt 15.6 nedenfor også gjelde for totalentreprenørens underentreprenører.

10.8 Eiendomsrett og andre rettigheter til kontraktsarbeid (tillegg til NS 8407 pkt. 10)

Eiendomsrett og andre rettigheter til kontraktsarbeid som er utført av totalentreprenørens kontraktsmedhjelper tilfaller byggherren.

10.9 Krav til totalentreprenørens kontraktsforhold med kontraktsmedhjelper (tillegg til NS 8407 pkt. 10)

De forpliktelser byggherre stiller til totalentreprenøren i avtaledokumentet med tilhørende dokumenter omfatter samtlige underentreprenører som er tilknyttet prosjektet. Alle avtaler med kontraktsmedhjelpere skal inneholde likelydende bestemmelser om bl.a. arbeidets utførelse, forhold på byggeplassen, dokumentasjonskrav, rapporteringsplikt til Sentralskattekontoret for utenlandssaker, eiendomsrett og andre rettigheter til kontraktarbeid og materialer og utførelse ved kontraktsmedhjelper m.v. som i avtaledokumentet med tilhørende dokumenter. Dette gjelder også bestemmelser om gjengs lønns og arbeidsvilkår, jf. punkt 15.3 nedenfor.

Avtaler med kontraktsmedhjelpere skal ikke inneholde noe som reduserer byggherrens rett etter kontrakten.

10.10 Sanksjoner ved bruk av ulovlig eller ikke kontraktsmessig arbeidskraft (tillegg til NS 8407 pkt. 10)

Byggherren kan kreve dagmulkt dersom totalentreprenøren selv eller noen av hans kontraktsmedhjelpere anvender ulovlig eller ikke kontraktsmessig arbeidskraft og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 20.000. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlatelse av å rette forholdet innen fristens utløp, anses som vesentlig mislighold som kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving.

15 Krav til prosessen (tillegg til NS 8407 pkt. 15)

15.3 Kvalitetssikring

Totalentreprenøren skal ha og følge et styringssystem som tilfredsstillende relevante deler av NS-EN ISO 9001: 2000 "Systemer for kvalitetsstyring. Krav". Dette gjelder følgende deler av standarden: Pkt 4 System for kvalitetsstyring – Krav, pkt 5 Ledelsens ansvar, pkt 6 Ressursstyring og pkt 8 Målinger, analyse og forbedringer.

15.4 Læringsklausul

Det er en betingelse for gjennomføringen av kontrakten at leverandøren skal være tilknyttet en offentlig godkjent lærlingordning, jf. LOA § 7. Norsk totalentreprenør som skal utføre arbeid i Norge iht. denne kontrakten skal være tilknyttet en offentlig godkjent lærlingordning. Totalentreprenøren skal være tilknyttet godkjent lærlingordning i hele kontraktperioden. Krav om tilknytning til godkjent lærlingordning gjelder kun dersom det finnes slik ordning for det eller de fag som kontrakten gjelder. For utenlandske foretak skal kravet oppfylles ved å benytte lærlinger etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land og personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter tilsvarende ordning som kravene i praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, i annet EU/EØS-land. Kravet skal oppfylles av leverandøren og hans underleverandører.

Totalentreprenøren plikter jevnlig å ta inn lærlinger i sin virksomhet under kontraktens løpetid, og skal dokumentere dette på byggherrens forespørsel.

For alle fag som omfattes av første ledd skal det benyttes lærlinger i dette prosjektet. Byggherre stiller som krav at minimum 10 % av samlet antall arbeidede timer skal utføres av lærlinger. Dersom arbeidene ikke er egnet ut fra arbeidets art og helse, miljø og sikkerhet kan byggherren likevel tillate at kravet fravikes.

Totalentreprenøren skal stille tilsvarende krav som i denne bestemmelse til sine underleverandører. Byggherren kan kreve at totalentreprenøren bytter ut de underleverandører som ikke oppfyller sine plikter etter denne bestemmelse.

Byggherren kan kreve å få se nødvendig dokumentasjon for at totalentreprenøren innehar godkjent lærlingordning.

Dersom totalentreprenøren ikke kan dokumentere at han innehar godkjent lærlingordning innen en rimelig frist eller ikke kan dokumentere at det benyttes tilstrekkelig antall lærlinger i prosjektet, har byggherren rett til enten å heve kontrakten eller ilegge en mulkt på inntil 1 % av kontraktssummen.

Totalentreprenøren skal gjennom månedsrapportene dokumentere at kravene er oppfylt.

15.5 Krav til faglærte håndverkere

SPESIELLE KONTRAKTSBESTEMMELSER TOTALENTREPRISER

Dato: 15.02.2017

For alle fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk samt anleggsgartnerfaget skal det til enhver tid være faglært arbeidskraft på stedet. Totalentreprenøren skal etter kontraktsinngåelsen dokumentere at alle fag som nevnt i første punktum har faglært arbeidskraft.

Arbeidstimene skal i hovedsak utføres av fagarbeidere, minimum 50 % av arbeidede timer skal utføres av personer med dokumentert fagopplæring.

Totalentreprenøren skal gjennom månedsrapportene dokumentere at kravene i første ledd er oppfylt.

15.6 Rapporteringsplikt til sentralskattkontoret for utenlandssaker

Totalentreprenør er ansvarlig for rapportering til Sentralskattkontoret, jf. ligningsloven § 5-6. Dette gjelder rapportering av utenlandske arbeidstakere som benyttes av totalentreprenør, utenlandske oppdragstakere og oppdragstakeres utenlandske arbeidstakere som benyttes i oppdraget. Det samme gjelder dersom totalentreprenøren er et utenlandsk selskap.

Totalentreprenøren skal på forespørsel dokumentere at rapporteringsplikten er oppfylt ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering fra Altinn.

Eventuelt ansvar for skatter og avgifter, gebyrer eller tvangsmulkt ilagt byggherren som følge av at totalentreprenøren ikke har overholdt sine forpliktelser etter dette punktet er totalentreprenørens ansvar og skal betales av ham.

1.2 15.7 Gjengs lønns og arbeidsvilkår

Totalentreprenøren skal sørge for at ansatte i egen organisasjon og ansatte hos kontraktsmedhjelpere ikke har dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av gjeldende landsomfattende tariffavtale, allmenngjøringsforskrifter (se forskrifter til allmenngjøringsloven av 4. juni 1993) eller det som er normalt på det stedet der arbeidet blir utført og for vedkommende yrke. Dette gjelder bare for ansatte som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten. Lederen av virksomheten er ansvarlig for at denne kontraktsbestemmelsen blir etterlevd.

Dersom totalentreprenøren ikke etterlever klausulen, har byggherren rett til å holde tilbake deler av kontraktssummen til det er dokumentert at forholdet er i orden. Byggherren kan holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger besparelsen for arbeidsgiveren.

Totalentreprenøren skal på oppfordring legge frem dokumentasjon for lønns- og arbeidsvilkårene som blir benyttet herunder ansvar for føring og oppfølging av mannskapliste.

1.3 15.8 Internkontroll og SHA

Totalentreprenøren plikter å ha eller opprette et internkontrollsystem samt ivareta sine plikter mht. helse, miljø og sikkerhet på bygge- og anleggsplassen, iht. de til en hver tid gjeldende lover og regler samt byggherrens plan for sikkerhet, helse, arbeidsmiljø og ytre miljø for det aktuelle prosjektet.

Med mindre annet er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersoner i prosjektet foregå på norsk. Totalentreprenøren skal sørge for at arbeidstakere og eventuelle kontraktsmedhjelpere som benyttes kan kommunisere på en slik måte at manglende kommunikasjon ikke utgjør en sikkerhetsrisiko. Minst én av det utførende personell på ethvert arbeidslag skal kunne forstå og gjøre seg forstått på norsk eller engelsk.

Dersom flere utfører oppdrag sammen, skal vedkommende i tillegg forstå og gjøre seg forstått på et språk som alle de andre på arbeidslaget forstår og kan gjøre seg forstått på.

Ved brudd på ovennevnte plikter, skal byggherren ha rett til å stanse arbeidene dersom han anser det nødvendig.

Byggherren kan også kreve dagmulkt dersom ovennevnte plikter misligholdes og forholdet ikke blir rettet innen en frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 1.500. Mulkten kommer i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlatelse av å rette forholdet innen fristens utløp, anses som vesentlig mislighold som kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp. Der slikt mislighold består i stadige brudd på pliktene, kan byggherren heve selv om leverandøren retter forholdene.

For mislighold av ovennevnte plikter der forholdet ikke kan rettes, påløper en bot på NOK 50.000 per mislighold.

1.4 – 15.9 Ytre miljø

15.9.1 Miljøskadelige stoffer og kjemikalier:

Er ikke annet avtalt skal totalentreprenøren iverksette tiltak for å unngå at det benyttes kjemikalier og produkter under anleggsperioden som står på myndighetenes prioritetsliste for kjemikalier der utslippene skal reduseres vesentlig innen 2010. Samme forhold gjelder for kjemikalier og produkter med mer enn 0,1 vektprosent innhold av stoffer på myndighetenes OBS-liste. For begge lister, se <http://www.miljostatus.no> (under kjemikalier/kjemikalielister).

Totalentreprenøren skal føre oversikt over forekomst av ovennevnte kjemikalier og produkter og skal kvartalsvis rapportere til byggherren om eventuell bruk av nevnte kjemikalier. Dersom kjemikalier og produkter som nevnt ovenfor planlegges benyttet, skal det redegjøres for type kjemikalie og årsaken til at bruken er nødvendig, herunder muligheten for bruk av substitutt. Første rapport skal sendes 14 dager etter kontraktsinngåelse.

Byggherren kan kreve dagmulkt dersom ovennevnte plikter misligholdes og forholdet ikke blir rettet innen en rimelig frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 1.500. Mulkten kommer i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlatelse av å rette forholdet innen fristens utløp anses som vesentlig mislighold og kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp.

For mislighold av ovennevnte plikter der forholdet ikke kan rettes, påløper en bot på NOK 10.000 per mislighold.

15.9.2 Tropisk tømmer og fredet skog

Som følge av at byggherren ikke skal ha regnskogmateriale eller materiale fra fredet skog i sine bygg eller på sine byggeplasser, og som følge av manglende pålitelige sertifiseringsordninger for trevirke, skal

totalentreprenøren planlegge og utføre kontraktarbeidet slik at tropisk trevirke ikke blir benyttet i kontraktarbeidet eller forefinnes på byggeplass.

Dersom det på tross av bestemmelsene ovenfor, i kontraksarbeidet eller på byggeplass, finnes eller kan finnes trevirke fra regnskog, fredet skog eller tropisk trevirke som ikke er godkjent av byggherren, er dette å anse som en mangel som kan kreves rettet for entreprenørens regning, uavhengig av kostnadene ved slik retting. Byggherren kan i tillegg kreve dekket sitt tap som følge av mangelen. For øvrig gjelder kontraktens misligholdssanksjoner.

15.9.3 Avfallshåndtering:

Totalentreprenøren skal iverksette tiltak for å sikre korrekt håndtering av avfall som oppstår under anleggsperioden i henhold til byggeteknisk forskrift (TEK) og annet relevant regelverk.

Totalentreprenøren skal sørge for kildesortering av byggeavfall. I tillegg skal totalentreprenøren iverksette tiltak for å minimalisere avfallsmengden som oppstår i byggeperioden.

Byggherren kan kreve dagmulkt dersom ovennevnte plikter misligholdes og forholdet ikke blir rettet innen en frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 1.500. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Dersom det ved sluttrapportering av avfallshåndteringen avdekkes avvik i forhold til forskriftskrav eller kontraktens krav til sorteringsgrad kan byggherren ilegge en bot begrenset oppad til 0,5 % av kontraktssummen.

15.9.4 Pliktig medlemskap i returordning for emballasje

En norsk totalentreprenør (merverdiavgiftsregistrert i Norge) skal senest ved kontraktsinngåelsen fremlegge dokumentasjon (medlemsbevis fra Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende ordning) for at han er medlem i en miljømessig forsvarlig returordning for sluttbehandling av emballasje eller oppfyller forpliktelsen gjennom tilsvarende egen returordning. Dersom totalentreprenøren er av den oppfatning at han ikke kommer til å benytte emballasje, skal han senest ved kontraktsinngåelsen sende en skriftlig erklæring til byggherren om dette.

1.5 15.10 Rapportering

Totalentreprenør rapporterer månedlig til byggherre i henhold til PA-bok, kontraktsdokument eller iht. annen avtale.

31 Endringer

31.1 Retten til å pålegge endringer (endringer understreket)

Byggherren kan ved endringsordre pålegge totalentreprenøren endringer.

En endring kan gå ut på at totalentreprenøren skal yte noe i tillegg til eller i stedet for det opprinnelige avtalte, at ytelsenes karakter, kvalitet, art eller utførelse skal endres, eller at avtalte ytelser skal utgå.

En endring må stå i sammenheng med det kontrakten omfatter, og ikke være av en vesentlig annen art enn det opprinnelig avtalte arbeidet. Er ikke annet avtalt, kan ikke byggherren pålegge totalentreprenøren endringer ut over 25 % netto tillegg til kontraktssummen.

Avvik i forhold til kontraktens mengdeangivelse på poster som skal avregnes etter enhetspriser (regulerbare poster), utgjør ingen endring med mindre avviket i vesentlig grad overstiger det totalentreprenøren burde ha tatt i betraktning ved inngåelsen av kontrakten.

34 Vederlagsjustering

34.1.3 *Særskilt varsel om økte utgifter til rigg og drift mv. (tillegg til tekst i NS 8407)*

Kravene om særskilt varsel i NS 8407 pkt 34.1.3 tredje ledd, gjelder ikke for vederlagsjustering for kapitallytelser, rigging, drift og nedrigging. Følgende standardiserte bestemmelser gjelder for vederlagsjustering for kapitallytelser, rigging, drift og nedrigging:

a.) Regulering i uendret byggetid

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer som følge av forhold beskrevet i NS 8407 pkt 34.1.1 og 34.1.2 ikke overstiger 10% av kontraktssum, gis det ingen kompensasjon.

Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 10% av kontraktssummen, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$\underline{0,5 A (B - 1,1 C)}$$

C

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks. mva.

B = kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks. mva.

C = opprinnelig kontraktsbeløp (kontraktssum eks. mva.)

Ved utregningen av kontraktsverdi av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva (B), skal det ikke tas hensyn til

- regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning,
- utbetaling av eventuelt påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entreprisekontrakter/prosjekteringsoppdrag m.v,
- avbestillingserstatning,
- endringsarbeid som gjøres opp inklusive rigg/drift, og
- kompensasjon for økt rigg og drift i endret byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

b.) Regulering i forlenget byggetid

Har totalentreprenøren krav på fristforlengelse etter NS 8407 pkt 33.1 skal vederlagsjustering for kapitallytelse, rigging, drift og nedrigging kompenseres etter følgende formel:

$$\frac{0,7 A (Z)}{Y}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks. mva.

Y = opprinnelig byggetid.

Z = forlengelsen utover opprinnelig byggetid

Dersom fristforlengelse kun er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres etter indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnes i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

38 Brukstakelse og prøvedrift

38.2 Prøvedrift (tillegg til tekst i NS 8407)

38.2.1 Gjennomføring av prøvedrift

Dersom ikke annet er avtalt skal det gjennomføres en prøvedrift av varmeanlegg, luftbehandlingsanlegg og automatikkanlegg. Med prøvedriftsperiode menes et avtalt tidsrom hvor tekniske anlegg og installasjoner (heretter samlet kalt tekniske anlegg) prøves under normale driftsforhold, innbefattet samkjøring og hvis nødvendig, integrert systemtesting med andre tekniske anlegg, og hvor byggherren i prøvedriftstiden har slik disposisjonsrett som nevnt nedenfor.

Prøvedriftsperioden har følgende hensikt:

- Kontrollere at anlegg fungerer tilfredsstillende
- Vise at funksjoner og anlegg er stabile over tid
- Etterkontrollere og justere (regulerings)funksjoner basert på driftserfaring
- Kontrollere at anlegg for øvrig er i henhold til kontraktens funksjonskrav
- Gi driftspersonell opplæring og driftserfaring sammen med totalentreprenøren/leverandørene av de enkelte anlegg
- Rette feil og mangler som avdekkes i prøvedriftsperioden

38.2.2 Oppstart av prøvedrift

Oppstart av prøvedriftsperiode skjer før overtagelse, men etter avholdt og godkjent ferdigbefaring og når funksjonsprøver er ferdig og kontrollert (ferdigstilling). For ferdigbefaringen og rett til å nekte å godkjenne ferdigbefaringen, gjelder reglene for overtakelsesforretning i NS 8407 punktene 37.1 til 37.5. Byggherren skal ha mottatt fullstendig utkast til FDV-dokumentasjon og avtalt opplæring skal ha funnet sted, før prøvedriftsperioden kan starte.

Oppstart av prøvedriftsperioden innebærer følgende:

- a) Byggherren får rett til å ta de tekniske anlegg og resten av kontraktsarbeidet i bruk.
- b) Risikoen for kontraktsarbeidet går over fra totalentreprenøren til byggherren.

38.2.3 Prøvedriftperiodens lengde

Prøvedriftsperiodens varighet er 12 måneder dersom ikke annet er spesifisert for kontrakten.

Totalentreprenøren skal, i samråd med byggherren og øvrige leverandører/totalentreprenører, ha anledning til å ta de tekniske anlegg ut av drift i kortere perioder for utbedring eller reparasjon mot tilsvarende forlengelse av prøvedriftsperioden.

Dersom byggherren kan påvise at de tekniske anlegg ikke oppfyller kontraktens funksjonskrav sammenhengende i de fire siste ukene av prøvedriftsperioden, eller dersom prøvedriftsperioden av annen årsak ikke har fungert etter sin hensikt i samme periode, forbeholder byggherren seg retten til å kreve prøvedriftsperioden forlenget inntil disse krav er oppfylt. En slik forlengelse av prøvedriftsperioden gir ikke totalentreprenøren grunnlag for tilleggskrav.

38.2.4 Totalentreprenørens plikter:

Totalentreprenøren skal i prøvedriftsperioden ha ansvar for service, oppfølging av vedlikehold av de tekniske anlegg, og i denne forbindelse holde det tekniske personell på anlegget som er nødvendig. Totalentreprenøren skal utføre vedlikehold av sine anlegg i prøvedriftsperioden iht. totalentreprenørens egen vedlikeholdsbeskrivelse, og i denne forbindelse dekke alle vedlikeholdskostnader, inklusive forbruksmateriell. Totalentreprenøren skal også gjennomføre faste besøk på anlegget for å kunne oppfylle hensikten med prøvedriften, jf. ovenfor.

Under prøvedriftsperioden plikter totalentreprenøren umiddelbart å iverksette nødvendige tiltak dersom det påpekes eller oppdages feil og mangler.

Dokumentasjon fra prøvedriften skal utarbeides av totalentreprenøren og overleveres i henhold til byggherrens nærmere fastlagte spesifikasjon og prosedyrer.

38.2.5 Byggherrens plikter:

Byggherrens driftspersonell utfører jevnlig tilsyn av de tekniske anlegg. Dette fritar ikke totalentreprenøren fra noen av hans plikter, jf. ovenfor. Energikostnader i prøvedriftsperioden dekkes av byggherren.

38.2.6 Overtagelse

Overtagelsesforretning skal holdes i rimelig tid etter utløpet av prøvedriftsperioden. Overtagelse av kontraktsarbeidene skjer først etter utløpet av prøvedriftsperioden og gjennomført overtagelsesforretning. Sluttfaktura kan først sendes etter gjennomført overtagelsesforretning.

43 Direktekrav mot totalentreprenørens kontraktsmedhjelpere (endring understreket)

Byggherren har rett til å benytte de mangelskrav, jf. punkt 42, direkte mot totalentreprenørens kontraktsmedhjelpere i samme grad som mangelen kunne vært gjort gjeldende av totalentreprenøren.

Byggherren har bare rett til å gjøre slikt krav gjeldende så fremt det må anses godgjort at kravet ikke kan gjennomføres mot totalentreprenøren, eller det i høy grad er blitt vanskeliggjort på grunn av konkurs eller annen klar insolvens.

Kontraksmedhjelperen har rett til å motregne overfor kravet i den utstrekning dette er tillatt etter gjeldende rett.

Byggherrens krav mot totalentreprenøren faller bort i den grad oppgjør fra kontraksmedhjelperen gir dekning for kravet.

Vil byggherren gjøre gjeldende et krav mot totalentreprenørens kontraksmedhjelper, må han ha reklamert overfor totalentreprenøren etter 42.2

Ved heving av kontrakten på grunn av totalentreprenørens mislighold, konkurs eller insolvens har byggherren en ubetinget rett til å tre inn i kontrakt med underentreprenør. Ved slik inntreden påtar ikke byggherren seg noen forpliktelser vedrørende krav underentreprenøren måtte ha mot totalentreprenøren for de arbeider som er utført før inntredelsestidspunktet.

Totalentreprenøren skal varsle sine kontraksmedhjelpere om byggherrens krav etter dette punkt.

44 Avbestilling (endring understreket)

Byggherren har rett til å avbestille hele eller deler av arbeidet under kontrakten. Avbestilling skal foretas skriftlig i så god tid som mulig.

Dersom det samlede vederlag etter fradrag og tillegg ved endringsarbeider reduseres med mindre enn 15 % av kontraktssummen, skal reduksjonen alltid behandles etter bestemmelsene om endringer. Dersom reduksjonen blir 15 % eller mer, anses hele reduksjonen som delvis avbestilling.

Ved avbestilling har totalentreprenøren krav på erstatning for det økonomiske tapet han lider som følge av avbestillingen.

Inntil overtakelse har skjedd, kan avtalte ytelser ikke utføres av andre totalentreprenører eller prosjekterende, med mindre totalentreprenøren har misligholdt sin plikt til å utbedre etter 20.5.

Byggherren har likevel rett til å avbestille gjenværende kontraktsarbeider før byggestart uten at dette utløser noe krav på erstatning for økonomisk tap, forutsatt at ett av følgende forhold er til stede:

- a) Prosjektet ikke blir endelig politisk godkjent i Trondheim kommune, eller
- b) blir vesentlig utsatt som følge av slik behandling.

For kontrakter med en samhandlingsfase har byggherren også rett til å avbestille gjenværende kontraktsarbeider før byggestart uten at dette utløser noe krav på erstatning for økonomisk tap, forutsatt at ett av følgende forhold er til stede:

- a) Forventet kostnad overskrider godkjent budsjett
- b) Prosjektets kvalitetsnivå ikke oppfyller oppdragsgivers krav
- c) Det kan påvises mangelfullt samarbeid med konsekvenser for fremdrift, kvalitet eller kostnader

Ovennevnte bestemmelser gjør intet inngrep i totalentreprenørens rett til vederlag for utført arbeid, og begrenser heller ikke byggherrens rett til å heve kontrakten ved totalentreprenørens mislighold, jf NS 8407 pkt 46.

50.3 Midlertidig tvisteløsning

50.3.1 *Oppmannsavgjørelse (tillegg til punkt 50.3.1)*

Bestemmelsen får kun anvendelse dersom begge parter i hvert enkelt tilfelle er enige om å forelegge tvisten for en oppmann.